

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Krajewski

w sprawie z powództwa H. S. i J. S.
przeciwko T. S.A. w K.
o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 czerwca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 kwietnia 2019 r., sygn. akt I AGa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od H. S. na rzecz pozwanego kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. zasądza od J. S. na rzecz pozwanego kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 4. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz radcy prawnego R. G. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych podwyższoną o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 10 kwietnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powodów od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 10 kwietnia 2018 r. w sprawie o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli o nabyciu urządzeń przesyłowych, odstępując od obciążenia powodów kosztami postępowania apelacyjnego.

Powodowie wniesli o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na potrzebę rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych dotyczących charakteru prawnego roszczenia z art. 49 § 2 k.c. i możliwości jego przedawnienia. Wskazali nadto na potrzebę wykładni art. 51 § 1 k.c. w zw. z art. 51 § 3 k.c. i art. 49 k.c. według stanu prawnego obowiązującego od 27 maja 1992 r. do 18 lipca 1996 r. Na wypadek odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania powodowie wniesli o odstąpienie od obciążenia ich kosztami postępowania kasacyjnego z uwagi na szczególnie uzasadnione okoliczności. Pełnomocnik powodów wniósł również o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana spółka wniosła o odmówienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie solidarnie od powodów na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, wyrażającym się w szczególności w konieczności zapewnienia jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. może być wyłącznie problem o charakterze prawnym, a nie faktycznym lub wynikającym ze stwierdzonych przez skarżącego uchybień Sądu. Jego rozstrzygnięcie powinno stwarzać przy tym realne i poważne trudności, a także mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia innych spraw. Skarżący winien jest w tym przypadku przedstawić pogłębioną argumentację prawną, bowiem zagadnienie prawne musi mieć charakter ściśle jurydyczny. Nie może ono odnosić się do subiektywnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (zob. post. SN z 16 maja 2018 r., II CSK 15/18; z 24 kwietnia 2018 r., IV CSK 552/17; z 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17; z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17).

Nieodzownym warunkiem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzeby wykładni przepisów jest związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku. Problem ten musi mieć charakter uniwersalny, przy czym skarżący obowiązany jest wykazać, że jego wyjaśnienie jest konieczne także dla rozstrzygnięcia danej sprawy (zob. post. SN z 24 kwietnia 2018 r., IV CSK 550/17; post. SN z 28 października 2015 r., I PK 23/15; post. SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13).

Przed analizą sformułowanych przez skarżących zagadnień prawnych konieczne jest odniesienie się do podstaw rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego, z których wynika, że powodowie zbyli na rzecz osoby trzeciej w dniu 18 lipca 1996 r. prawo użytkowania wieczystego nieruchomości wraz ze znajdującymi się na niej zabudowaniami. W drodze wykładni umowy przyjęto, że transakcja objęła także stację transformatorową, a nadto układ zasilania w energię elektryczną, w tym kabel doprowadzający energię elektryczną do nieruchomości (stacji transformatorowej). Na tej podstawie Sąd Apelacyjny uznał, że brak przymiotu właściciela urządzeń przesyłowych po stronie powodów wyklucza uwzględnienie powództwa. Argumentacja przyjęta przez Sąd Apelacyjny nie daje podstaw do uznania jej za wadliwą, a zwłaszcza wadliwą w stopniu oczywistym, co mogłoby z kolei ewentualnie przemawiać za przyjęciem skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W konsekwencji, jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego, brak legitymacji czynnej, będący konsekwencją

przeniesienia przez powodów na rzecz nabywców spornej linii energetycznej wraz ze sprzedażą prawa użytkowania wieczystego gruntu, przesądził o konieczności oddalenia powództwa. Z uwzględnieniem tej okoliczności, kwestia przedawnienia roszczeń z art. 49 § 2 k.c. nie mogła zostać uznana za mającą znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, skoro przy uwzględnieniu innej podstawy oddalenia powództwa miała charakter wyłącznie teoretyczny. Taki też charakter rozważań dotyczących przedawnienia roszczeń podkreślony został w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Powołanie się w uzasadnieniu przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo istnienia poważnych wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, przy czym konieczne jest w takim przypadku przytoczenie sprzecznych orzeczeń (por. np. postanowienia SN z 23 maja 2018 r., I CSK 31/18; z 29 kwietnia 2016 r., I CSK 641/15 i tam przywołane orzecznictwo). Przez rozbieżności w orzecznictwie sądów uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy przy tym rozumieć istnienie zróżnicowanych albo sprzecznych rozstrzygnięć w sprawach o takich samych lub zbliżonych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same przepisy prawne, wyłożone lub zastosowane w sposób prowadzący do wydania odmiennych orzeczeń albo innych decyzji procesowych (zob. post. SN z 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016, nr 2, poz. 29). Konieczne jest przy tym również wykazanie, że dokonanie wykładni jest niezbędne dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy (por. post. SN z 29 kwietnia 2016 r., I CSK 641/15).

W ocenie Sądu Najwyższego, w niniejszej sprawie nie występuje potrzeba wykładni przepisów w powyższym rozumieniu. Powodowie nie powołali się na rozbieżność w orzecznictwie lub w doktrynie w przedstawionej przez nich kwestii, a zawarte w skardze kasacyjnej kategoryczne stwierdzenia, zgodnie z którymi sporna linia energetyczna nie mogła pozostać przynależnością stacji transformatorowej, są arbitralne i nie znajdują poparcia w wypowiedziach odnoszących się do podobnych przypadków. Całkowicie dowolne i sprzeczne

z przyjętymi w sprawie ustaleniami faktycznymi Sądów powszechnych jest również stwierdzenie, że po dniu przekazania urządzeń do eksploatacji (27 maja 1992 r.) linia energetyczna utraciła związek faktyczny ze stacją transformatorową. Istnienie takiego związku jest wyłącznie kwestią faktu, a nie stosunków prawnych, natomiast z ustaleń faktycznych jednoznacznie wynika, że linia ta nadal służyła do zasilania stacji transformatorowej. Należy zresztą podkreślić, że skarżący nie kwestionują tego, iż przedsiębiorstwo przesyłowe nie nabyło własności spornej linii energetycznej, a jedynie objęło ją zakresem eksploatacji, co oznacza m.in. dokonywanie bieżącej konserwacji i remontów. Artykuł 51 § 2 k.c. stanowi, że charakteru przynależności nie może mieć rzecz nienależąca do właściciela rzeczy głównej. Brak jest powodów, by dokonywać rozszerzającej wykładni tego przepisu i uznać np., że charakteru przynależności nie może mieć rzecz, za której bieżącą eksploatację odpowiada inny podmiot niż właściciel rzeczy głównej. W związku z tym o charakterze linii energetycznej jako przynależności rozstrzygać muszą wyłącznie kryteria wymienione w art. 51 § 1 k.c., a te zostały przekonująco ocenione przez Sądy powszechne orzekające w niniejszej sprawie.

Z tych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. Kwota zwrotu kosztów równa jest wynagrodzeniu adwokata wynikającemu § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.). Koszty te zostały rozdzielone między powodów stosownie do art. 105 § 1 zdanie 1 k.p.c. Sąd Najwyższy nie znalazł przy tym podstaw do uwzględnienia wniosku o odstąpienie od obciążenia powodów kosztami postępowania kasacyjnego. O ile na etapie postępowania przed Sądami I i II instancji powodowie mogli mieć przekonanie o zasadności swojego żądania zgodnie z argumentacją powołaną w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego, to kierując się treścią uzasadnienia Sądu Apelacyjnego musieli mieć świadomość ewentualnej konieczności poniesienia kosztów postępowania w postępowaniu kasacyjnym w razie przegranej.

Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym przyznano na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 7 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 68).

aj